NECROLOG

ACADEMICIANUL GHEORGHE PLATON (1926–2006)

În ziua de 24 ianuarie 2006 a încetat din viaţă în municipiul Iaşi profesorul universitar doctor Gheorghe PLATON, membru titular al Academiei Române. Comunitatea istoricilor şi oamenilor de cultură din întreaga ţară, cei care l-au cunoscut, i-au fost colaboratori, doctoranzi sau studenţi, care i-au audiat prelegerile, comunicările ştiinţifice şi conferinţele rostite într-un registru consacrat, îi deplâng acum plecarea dintre noi şi regretă încheierea unei prodigioase activităţi ştiinţifice şi didactice în domeniul Istoriei, care va rămâne, oricum, adânc implantată în terenul istoriografiei şi învăţământului superior din România. Trecerea la cele veşnice a academicianului Gheorghe Platon s-a petrecut cu o lună înainte de a împlini vârsta octogenară, din care şase decenii le-a dedicat cercetărilor istorice şi deopotrivă învăţământului de profil, activităţi unanim recunoscute pentru calitatea, profunzimea şi utilitatea lor. S-a stins chiar în ziua de sărbătoare a Unirii Principatelor Române sub Alexandru Ioan Cuza, moment istoric şi personalitate politică atât de dragi istoricului, zi aniversară în care eram obişnuiţi să-i auzim vocea evocatoare la posturile de radio şi televiziune sau la simpozioane ştiinţifice prin care era marcat şi preţuit un mare eveniment al istoriei naţionale.

Academicianul profesor Gheorghe Platon s-a născut în târgul Buhuşi (judeţul Neamţ) la 26 februarie 1926, începându-şi în localitatea natală studiile, pe care le-a continuat la Piatra Neamţ, ca să urmeze apoi cursurile Facultăţii de Istorie a celebrei Universităţi din Iaşi, finalizându-le în primii ani postbelici. Erau anii atât de dificili de după războiul mondial şi seceta care au afectat atunci cu deosebire teritoriul românesc est-carpatic. Nici din punct de vedere politic lucrurile nu stăteau mai bine, instaurarea comunismului în România şi cursul urmat în „obsedantul deceniu" de viaţa social-politică a ţării impietând asupra desfăşurărilor fireşti din cultură şi ştiinţă. A fost afectată atunci şi cariera tânărului istoric, ale cărui eforturi înspre documentare temeinică şi cunoaştere profundă a fenomenelor aparţinând istoriei moderne româneşti vor deveni benefice afirmării profesional-ştiinţifice de mai târziu.

După „dezgheţul" relativ din anii '60 ai secolului trecut, istoricul poate aspira la recunoaşterea valorică a rezultatelor activităţilor sale ştiinţifice şi didactice. Datorită performanţelor, Gheorghe Platon a urcat treptele consacrării profesionale în centrul universitar şi academic ieşean. Teza sa de doctorat, susţinută la Universitatea din Cluj în 1971, având conducător ştiinţific pe profesorul Ştefan Pascu, a conturat istoriografic domeniul feudal al Moldovei din prima jumătate a secolului al XIX-lea, atrăgând atenţia asupra îmbinării tradiţiei agricole şi a conservatorismului unei părţi a boierimii ţării cu metode noi şi forme de organizare novatoare din peisajul socio-economic rural din părţile răsăritene ale arealului românesc. În lucrările sale ulterioare istoricul va demonstra evoluţiile revoluţionare din domeniul vieţii agrare româneşti, al economiei, în general, din demografie şi cultură, fiind astfel conturată pregătirea Revoluţiei de la 1848 din Ţările Române, căreia avea să-i consacre nenumărate studii de reconstituire şi interpretare istorică. Alte cercetări, soldate cu rezultate notabile, au privit momentul Unirii Principatelor Române din 1859 şi domnia lui Alexandru Ioan Cuza, a căror reflectare în opinia publică europeană şi în documentaţia istorică occidentală le-a urmărit în timpul stagiilor de cercetare şi documentare ştiinţifică efectuate în Belgia şi Franţa. Conferenţiar şi apoi profesor al Universităţii „Al. I. Cuza" din Iaşi, istoricul Gheorghe Platon avea să dedice învăţământului românesc de istorie eforturi ştiinţifice şi didactico-pedagogice impresionante, contribuind la formarea a numeroşi cercetători în domeniu, arhivişti şi muzeografi, profesori de istorie care au împânzit şcolile din localităţile moldovene şi nu numai.

„Anuarul Institutului de Istorie «G. Barit» din Cluj-Napoca", tom. XLV, 2006, p. 481–482

În plan ştiinţific şi didactic am remarca acel tratat universitar de *Istoria modernă a României* (1980), elaborat cu multă grijă pentru adevărul istoric şi care a constituit vreme îndelungată manualul după care fenomenele Epocii Moderne din spaţiul românesc erau studiate de studenţii în istorie de la toate universităţile din ţară. Profesorul Universităţii ieşene – prima întemeiată în Ţările Române, creaţie a Domnitorului Unirii – avea să dedice mai multe studii istoricului instituţiei, cu deosebire la împlinirea a 125 de ani de la înfiinţarea ei.

Pentru activitatea sa impresionantă în câmpul modernisticii româneşti, profesorul Gheorghe Platon a fost însărcinat să conducă doctoranzi în acest domeniu, fiind totodată ales în toamna anului 1990 membru corespondent al Academiei Române, în 1993 devenind membru titular al celui mai înalt for ştiinţific şi cultural român. S-a implicat substanţial în activităţile ştiinţifice promovate de Secţia de Ştiinţe Istorice şi Arheologie a Academiei Române, în funcţionarea Comisiei de acordare şi recunoaştere a titlurilor ştiinţifice şi universitare din România (CNATDCU), iar, după pensionarea sa de la Catedra de Istorie a Universităţii ieşene, ca profesor consultant şi conducător de doctorate în specialitatea Istoriei moderne a României.

Istoriografia română recentă a reţinut colaborarea consistentă a academicianului Gheorghe Platon la realizarea tratatului academic de *Istoria Românilor* apărut în anii 2001-2003, pentru care a elaborat mai multe capitole, care se remarcă printr-o profundă putere de pătrundere şi sinteză; părţii a 2-a a volumului VII (1821-1918) i-a asigurat coordonarea ştiinţifică. A revenit, în 2005, care avea să fie, din păcate, ultimul an al activităţii sale, cu o nouă lucrare monografică asupra revoluţiei paşoptiste din Ţările Române.

Prin plecarea – în lumea de dincolo – a profesorului şi academicianului Gheorghe Platon, ştiinţa istorică românească şi învăţământul universitar de istorie de la noi suferă o grea pierdere. O resimt deopotrivă mulţi dintre istoricii clujeni, modernişti îndeosebi, care au beneficiat de îndrumările sale în calitate de membru în comisiile de analiză şi susţinere a tezelor de doctorat, oferindu-le consultanţă ştiinţifică înalt calificată.

Opera sa istorică şi didactică va continua să rămână – nu ne îndoim – un preţios îndreptar pentru cercetarea ştiinţifică din domeniul istoriei şi pentru şcoala superioară românească.

Nicolae Edroiu
membru corespondent al Academiei Române